

Victor András

FENNTARTHATÓ A HÚS-ÁGAZAT?

WORLD PRESS PHOTO

2021-10-06 | **ESSZÉ, WORLD PRESS PHOTO**

Egy EU által támogatott kampány folyik Spanyolországban, Portugáliában és Franciaországban az európai sertéshús-fogyasztással kapcsolatos „hamis állítások” ellen, ami azt bizonygatja: ez a termelési ágazat a legmagasabb fenntarthatósági követelményeknek is megfelel.

Ez a nyomorult sertés rettentő távol van attól, ahogyan egy állatjogokat is betartó

telepen kinézne. Arról nem is beszélve, milyen lenne, ha a fajának megfelelő természeti körülmények között, részben szabadon tartanák. Valami nincs rendben a körmével sem, de a szeme végképp ijesztő.

Mindez azonban még csak azt a kérdést feszegeti, hogy egyáltalán „állathoz méltó” körülmények között tartják-e ezeket az élő, érző lényeket. Nincs érv, amely elfogadhatóvá tenné a szenvedést. Az etológusok – meg akik házi kedvencként tartanak kistermetű disznót – jól tudják, hogy a sertés kifejezetten értelmes, okos állat, s ha módjában áll, még tisztán is tartja magát és környezetét. (Orwell *Állatfarm* című regényében disznók „személyesítik” meg az embert.)

tudatos hazugság

A kampány álságos – lényegében hazug. Ez abból az állításukból is kiderül, hogy az európai húsfogyasztás megfelel a fenntarthatóság magas követelményeinek is. Ez vagy tévedés és önáltatás, vagy tudatos

hazugság. Nemcsak az európai, hanem általában a világ húsfogyasztása távol van a fenntarthatóságtól. A Föld ökológiai kizsákmányolásának éppenséggel a magas húsfogyasztás az egyik eredője – óriási mennyiségben tenyésztünk hús-állatokat, ennek érdekében elképesztő mértékű a takarmány-termesztésünk és az ahhoz szükséges termőföldhasználatunk.

Ma kilogrammban mérve emberből közel kétszer annyi van a Földön, mint amennyi szárazföldi gerinces összesen élt 15 ezer évvel ezelőtt (az akkori embert is beleértve). Ez ijesztő arány-eltolódás, de igazán súlyossá az teszi a helyzetet, hogy szarvasmarhából annak a mennyiségnek a négyszerese van; disznóból (nem ideszámítva a vaddisznót) bő feleannyi, szárnyasból feleannyi, s akkor még nem is számoltuk a juhokat, kecskéket, a lovakat stb. Összegezve: ma az összes szárazföldi gerincesből együtt (ideértve az embert is) kilogrammban nagyjából 7x annyi van a Földön, mint 15 ezer évvel ezelőtt; a vadon élő szárazföldi gerincesek mennyisége viszont az akkorinak a heted részére csökkent. (A fentiek kerekített adatok, de az arányokat – és főleg a helyzet abszurditását – jól jelzik.)

Már a fenti adatokból is kiderül, hogy valami „elromlott”. Kérdés, hogy ez a helyzet, pontosabban folyamat még fenntartható-e. Egyáltalán: mi az, hogy „fenntartható”? A legtömörebb válasz erre az, hogy az az életmód fenntartható, amely – jelképesen

fogalmazva – évezredekig folytatható úgy, hogy közben nem károsítja a környezetét, nem rontja a létföltételeit.

Ha ezt a meghatározást elfogadjuk, rögtön világossá válik, hogy a bioszféra aránytorzítása már önmagában jelzi, hogy az emberiség – legalábbis az utóbbi évszázadokban, de talán már korábban is – fenntarthatatlan életmódot folytatott és folytat. S ebben – sok más tényező mellett – a magas húsfogyasztásnak is számottevő szerepe van. Miért?

megugrott

A világ húsfogyasztása 2019-ben 360 millió tonna volt, ami nagyjából 50 kg/fő/év értéknek felel meg. Magyarország a magas – bár nem a legmagasabb – húsfogyasztású országok közé tartozik a maga 80 kg/fő/év fogyasztásával. Ennyi az EU átlaga is. Az USA és Ausztrália lakosai évente >100 kg-húst esznek meg fejenként, Nigériában viszont ez az érték csak 9 kg. A legalacsonyabb a húsfogyasztás Indiában: <4 kg, aminek nyilván vallási háttere is van. Az elmúlt néhány évtizedben – az életszínvonal emelkedésével – sok országban megugrott a húsfogyasztás. Kiemelkedő ebben Kína, ahol 40 év alatt 5 kg-ról 60 kg-raemelkedett.

A magas húsfogyasztás felveti a kérdést: mivel etetjük az irdatlan sok hús-állatot. Hiszen ez a nagymértékű hústermelés nyilván óriási mennyiségű takarmánytermesztést követel. Az is lényeges szempont, hogy milyen hatékonysággal hasznosítja egy-egy haszonállat a takarmányt. Ez elég széles határok között változik. A számszerű kérdés úgy szól, hogy hány kg takarmány szükséges ahhoz, hogy 1kg-mal gyarapodjon az állat? A szarvasmarha – amelyből a legtöbb van – sajnos, a legrosszabb: kb. 10:1 az arány. A sertés jobb, kb. 5:1; a szárnyas még jobb, 3:1. (Ezek is kerekített adatok.)

Ebből az következik, hogy a rengeteg szarvasmarha, disznó, csirke stb. etetéséhez szükséges takarmány megtermesztéséhez óriási termőföld-területet kell használnunk. Kiszámítható, hogy ha a Föld minden lakosa olyan mértékben szeretne húst fogyasztani, mint mi, magyarok, akkor az ehhez szükséges takarmány megtermeléséhez nem lenne elegendő a Föld összes használható szántóterülete. Még egy Földre lenne szükségünk.

aránysértés

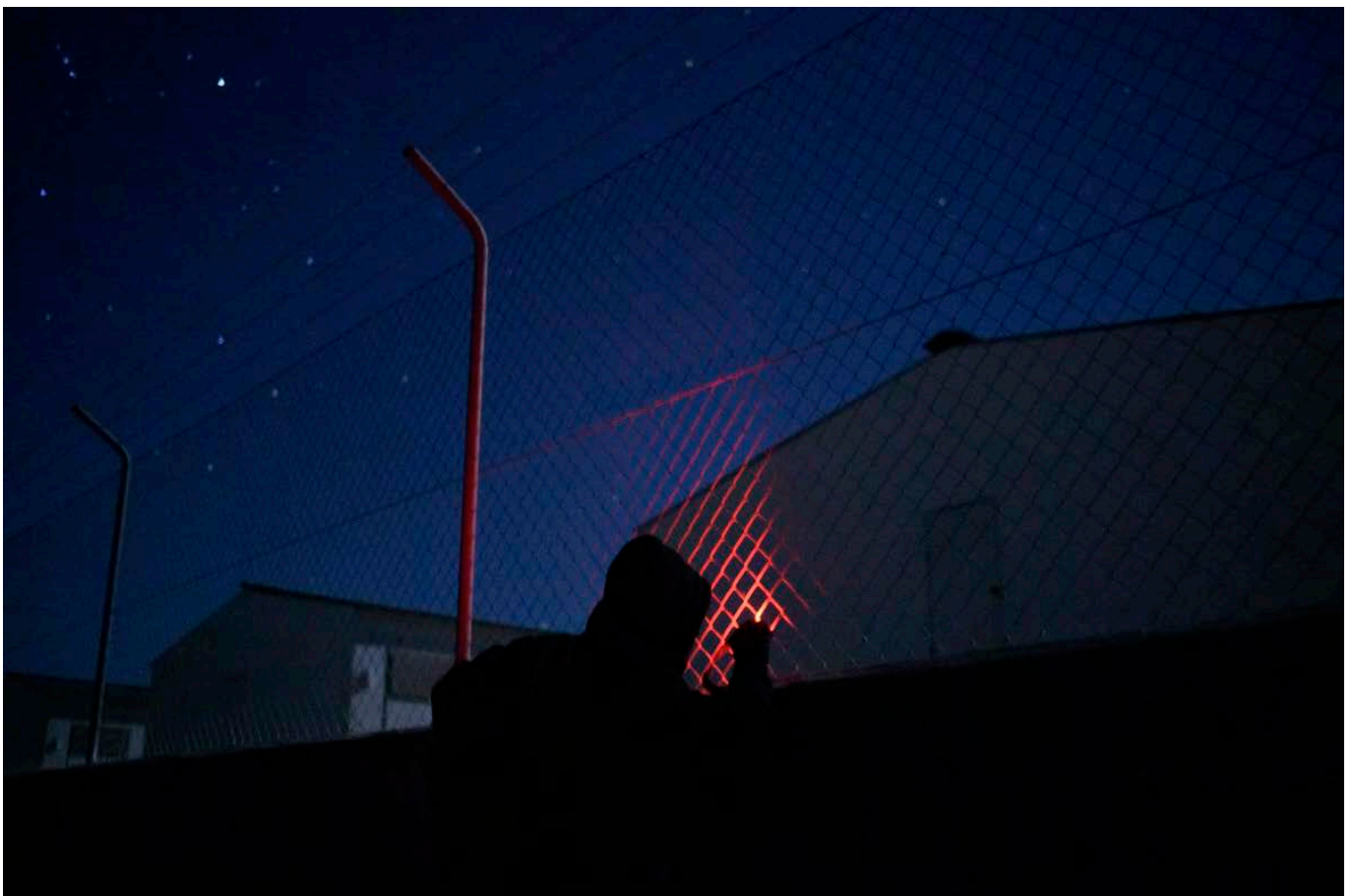
Talán nem kell bizonygatni, hogy nemcsak azzal a kegyetlen állattartási móddal van baj, amelyet a fotó érzékeltet, hanem – a Föld jövője szempontjából – elsődlegesen azzal, hogy ez az idézett kampány „magas szinten fenntarthatónak” állítja az Európát hússal ellátó gazdaságot. Ha „fenntarthatóság” alatt azt értik, hogy egyelőre még nyereségesen folytatható a tevékenység, akkor igazuk van. A

„fenntarthatóságnak” azonban ez hamis értelmezése. A húsfogyasztás „felfejlesztése” fenntarthatatlan, mert hovatovább már most sincs hely a bolygón a vadon élő állatvilág számára. Nagyon csúnya ökológiai katasztrófák következhetnek ebből az aránysértésből. Végző soron még az életünket is veszélyezteti a Föld ökológiai rendszerének ilyen mértékű megzavarása.

Mi lehet a kiút?

1) Egyrészt a húsfogyasztás önkéntes visszaszorítása, csökkentése. Nem lenne tőle semmi bajunk. Biológiailag a jelenlegi fogyasztásunk negyede-ötöde is elegendő. Csak a szokásainkon kellene változtatnunk. Lásd például a nagyon óvatos, de figyelemre méltó „Legyen heti egy húsmentes napod!” kezdeményezést! Vagy azokat, akik nem etikai vagy egészségügyi okok miatt vegetáriánusok, hanem ökológiai megfontolásból.

[Ha ez nem megy, akkor életbe lép az alábbi 2) és 3) pont.]

2) Fokozatosan áttérhetnénk a mesterséges hús fogyasztására. Egyetlen természetes hús-darabból – biológiailag izomrostokból – laboratóriumi körülmények között szinte végtelen mennyiségű izomszövetet tudunk előállítani szövettenyésztési technikákkal. Sőt: ma már kémiaileg is tudunk húst szintetizálni.

3) Hozzászokhatnánk a rovarokból, rovarlárvákból készült ételekhez, vagy legalábbis nyersanyagokhoz. Pl. a tenyésztett lisztkukac-lárvából készült őrlemény „lisztkénti” használatához. „Csak” az ízlésünkön kellene változtatnunk – ami persze nem könnyű. De lássuk be, hogy valamit evés szempontjából gusztusosnak vagy gusztustalannak látni óriási mértékben megszokás kérdése. Sokunk szerint gusztustalan az angolok beefsteak-je (merthogy szinte nyers); szerintük meg borzongató barbár szokás a mi füstölt szalonnánk kenyérrel-hagymával-nyersen fogyasztása. S még rengeteg hasonló példa van szerte a világban.

Kép | Aitor Garmendia, Spanyolország
Környezet, 3. díj, sorozat

Spanyolország a világ egyik legnagyobb sertéshús-exportőre Németország, az Egyesült Államok és Dánia mellett. Az EU Beszéljünk a sertéshúsról kampánya az európai húsiparral kapcsolatos hamis állítások ellen kíván fellépni, és be akarja mutatni, hogy az ágazat megfelel a fenntarthatóság legmagasabb szintű követelményeinek. Állatvédő csoportok ezzel szemben azt állítják, hogy például az általánosan elterjedt farokrövidítés és a vemhes kocák szűk ketrece állatbántalmazásnak minősülnek, és az állatok fájdalma és szenvedése mindennapos. Azt mondják, a tenyésztők megnehezítik a bejutást a sertéstelepekre, ezért kénytelenek titokban behatolni és dokumentálni a körülményeket.